

درآمد: از امیر کبیر به ناصرالدین شاه: دوران شورش حسن خان سالار در خراسان است که خبرهایی از پیروزی های لشکر دولتی رسیده و بهادر خان جامی و عباسقلی خان دره جزی تقاضا دارند مردم شهر امان داده شوند. شهر مشهد به زودی به تصرف نیروهای دولت در خواهد آمد و ارک در دست ایشان است.

GIIIA 195

قربان خاکپای اقدس همایونت شوم میرزا غفار وارد شد کاغذ نداشت کاغذهای اردو مصحوب مهدقلی خان پسپان است که فردا البته وارد می شود. مجملا همان اخبار مسرت آثار دیروزی است آنچه از گفته میرزا غفار به این جان نثار معلوم و محقق می شود این است که ارک مشهد مقدس به تصرف عساکره قاهره آمده است و اهل شهر برای اطمینان خود به توسط عباسقلی خان دره جزی و بهادرخان جامی بعضی حرفها داشته اند که جان و مال خود را محفوظ دارند ان شاء الله تعالی بالقطع یا باستمالت و ایتمان تمامی شهر به تصرف می رسد و یا اینکه با وجود بودن ارک در تصرف افواج قاهره مسلما شهر را به غلبه خواهند گرفت و هر کس که شهر مشهد را دیده از اهل قشون و غیره قطعا می گویند که با تصرف ارک امکان ماندن شهر نیست در باب آمدن در خانه عرض کرده بود که فردا می آید ولی از قراری که معلوم شد فردا قمر در عقرب است و اول در نظام در خانه ملاحظه واجب است ان شاء الله روز دوشنبه قرار آمدن است. لازم بود که جسارت نماید. امر امر اقدس اعلی است.

پانوشت: ایتمان: اعتماد کردن، امین داشتن.

این نامه مربوط به دوران شورش حسن خان سالار است: در اواخر سلطنت محمد شاه قاجار و اوایل سلطنت ناصرالدین شاه، حسن خان سالار والی خراسان بود که دعوی استقلال خراسان را داشت. این شورش سرکوب شد و حسن خان سالار، برادرش، محمد علی خان، و دو پسرش، امیر ارسلان خان و یزدان بخش دستگیر و در 1266 کشته شدند. همان سال الله یار خان، رئیس یکی از طوایف قلیچی و حاکم مستقل سبزوار و جوین هم به همراه پسرش، علی مراد، و نوه اش، سلیمان خان، در خراسان به سالار می پیوندند. ایشان نیز دستگیر می شوند و به تهران فرستاده می شوند. عباسقلی خان دره جزی و بهادر خان جامی نمایندگان مردم مشهد بودند که نزد امیر رفتند و اظهار اطاعت به شاه کردند و از امیر قول گرفتند که حین اشغال شهر توسط نیروهای دولتی، جان و مال ایشان در امان بماند.

نامه های زیادی در همین مجموعه به این واقعه و گزارش های آن اشاره دارند.